

Forslag til Lov om Retshjælp

fremSAT af advokat Ole Dueholm i januar 2017

Baggrund

På Folkemødet i 2014 afholdt Silkeborg Retshjælp en Rundbordssamtale mellem aktører på retshjælpsområdet i Advokatsamfundets telt med deltagelse fra de to advokatorganisationer, Forsikring og Pension og retshjælpsorganisationer. Der blev talt om bl.a. den manglende politiske opmærksomhed omkring løsninger på befolkningens retshjælpsbehov og at det var svært at opnå politikernes øre til forslag af forbedringer på området, bl.a. fordi der var flere forskellige og indbyrdes inkommensurable lovgivninger og yderst forskellige aktører. Stemningen var noget opgivende indtil det blev oplyst, at der var tidligere gode erfaringer med at aktørerne på et område i fællesskab fremlagde et forslag for politikerne. Efter dette gennembrud i samtalen blev der i begejstring nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse fra alle aktører på retshjælpsområdet, der skulle forsøge at nytænke området og fremkomme *"forslag til en ny og styrket retshjælpsordning, der sikrer borgerne en landsdækkende og reel adgang til retshjælp og dermed i højere grad bidrager til at sikre lighed i befolkningen i forhold til retssikkerhed. ... Arbejdsgruppens forslag skal tage højde for, hvad der vil kunne gennemføres indenfor de eksisterende økonomiske rammer for retshjælpsordningerne og udenfor disse rammer. ... Afrapporteringen bør i det omfang, det er muligt, tillige indeholde forslag til ændrede regler mv."* [citeret fra arbejdsgruppens kommissorium].

Efter sommerferien blev arbejdsgruppen nedsat med medlemmer fra Advokatsamfundet, Danske Advokater, Advokatvagterne, Forbrugerrådet Tænk, Institut for Menneskerettigheder, Forsikring og Pension, en retshjælpsforsker, og repræsentanter fra 3 retshjælpsinstitutioner, derunder Silkeborg Retshjælp.

Arbejdsgruppen arbejdede herefter gennem 2 år og med mange møder med problemstillingerne indtil juni 2016, hvor advokatorganisationerne opløste gruppen fordi arbejdet var kørt fast. Samtidig nedsatte advokatorganisationerne en ny arbejdsgruppe med deltagelse fra alle de hidtidige deltagende organisationer alene med undtagelse af retshjælpsorganisationerne. Denne formindskede arbejdsgruppe har netop afgivet sin Rapport om Retshjælp.

Nærværende forslag er en lettere bearbejdet udgave af en forslag som blev fremsat for den oprindelige arbejdsgruppe. Forslaget er udformet som et lovforslag, dels for at følge oplægget i det oprindelige kommissorium, og dels lidt for sjov. Forslaget er ikke for alvor tænkt som et lovforslag og er slet ikke gennemarbejdet på en måde som må kræves til et lovforslag.

Forslaget er mit helt personlige forslag. Elementer i det har været drøftet i Silkeborg Rets-
hjælp, med andre retshjælpsinstitutioner og med enkelte retspolitikere. Men forslaget, både
enkeltelementer og helheden, er alene mit og udtrykker ikke og kan ikke tages til indtægt for
holdninger eller synspunkter fra nogen andre. Forslaget er derfor alene funderet på mine per-
sonlige erfaringer og oplevelser, der bl.a. er: jurist siden 1981, advokat siden 1985, indehaver
af egen selvstændig lille provinsadvokatvirksomhed siden 1987, derunder Småsagsadvokaten
2011-13, deltager i Silkeborg Advokatvagt i perioden fra 1987 til nedlæggelsen i 2010 og an-
svarlig for Silkeborg Retshjælp, tidligere Arbejdernes Retshjælp i Silkeborg, siden 1989. Jeg
har således i mange år virket aktivt indenfor alle de områder, der udbyder retshjælp, advokat-
praksis på pro bonovilkår, Offentlig retshjælp ved advokat, advokatvagt og retshjælpsinstituti-
on.

Jeg er opmærksom på, at man skal fatte sig i korthed, når man henvender sig til bl.a. politike-
re. Nærværende forslag er ikke kort, men dog så kort som jeg har kunnet gøre det, hvis det
skal være seriøst - beklager.

Indledning

Den nuværende retshjælp er på ingen måde velfungerende.

Dels er den opsplittet for forskellige adskilte former, Offentlig Retshjælp ved Advokat, Advo-
katvagter og Retshjælpsinstitutioner, der virker efter forskellige regler og uden indbyrdes
sammenhæng, med aktører, der ikke trods intentioner herom samvirker, og snarere rivalise-
rer.

Dels er der med den seneste regelændring indført begrænsninger, navnlig for Offentlig Rets-
hjælp ved Advokat, der gør regelsættet meget mindre anvendelig i det praktiske retshjælpsar-
bejde.

Og dels, og navnlig, er advokaterne og i tiltagende grad helt på vej ud af retshjælpsarbejdet.
Det fremgår af undersøgelser, at en stadig faldende andel af advokater overhovedet er inte-
resseret i retshjælpsarbejde. Hertil kommer at advokater altid, og igen i tiltagende grad, finder
honoreringen af retshjælpsarbejdet utilfredsstillende, og det i en grad, hvor de fleste advoka-
ter, der trods alt fortsat giver retshjælp, gør det på ren pro bono-basis, fordi honoraret end
ikke dækker det administrative arbejde, der er forbundet med at anvende regelsættet. Advo-
katernes manglende motivation for og deltagelse i retshjælpsarbejdet gælder navnlig for Of-
fentlig Retshjælp ved Advokat, der snart har udlevet sig selv og er blevet næsten ikke-
eksisterende, men gør sig også gældende i forbindelse med Advokatvagterne, der lider under
manglende tilslutning, hvorfor antallet af advokatvagter er støt faldende. Således er det offent-
liges udgift til Offentlig Retshjælp ved Advokat faldet fra 21,5 mio.kr. i 2006 (året før de nye
regler trådte i kraft) til 5,8 mio.kr i 2015.

I den tilsvarende periode er det offentliges udgift til Retshjælpsinstitutioner og Advokatvagter
steget fra 9,1 mio.kr. til 21,1 mio.kr. med en underliggende stigning i antal retshjælpsøgen-
de, der endda er steget endnu mere.

Så den nugældende ordning er ikke velfungerende og trænger til en revitalisering.

Hovedelementer

Udgangspunktet for forslaget er **de rådsøgendes retshjælpsbehov**, og, på grund af de knappe ressourcer, at sikre **mest mulig retshjælp til flest mulige** for de til rådighed værende penge.

Omfanget af de rådsøgendes retshjælpsbehov er en yderst ukendt størrelse, idet der ikke som f.eks. i Norge i Danmark har været foretaget regelmæssige undersøgelser heraf. Men ifølge de involverede er loftet i hvert fald endnu ikke tilnærmelsesvist nået. Typen af de rådsøgendes retshjælpsbehov er mere kendt, idet f.eks. retshjælpsinstitutionerne anfører deres konkrete erfaringer herom i deres årsberetninger, og omfatter flere væsentlige områder, end de, der i dag er omfattet af tilskudsmulighederne.

Var der fuldt tilstrækkelige midler eller var der tilstrækkelige mange villige advokater, der var indstillet på at yde nødvendig retshjælp på næsten pro bono-basis ville der ikke være et problem. Men i den virkelige verden vil mest muligt retshjælp til flest mulige for pengene nødvendigvis indebære bl.a. at de rådsøgendes retshjælpsbehov skal løses på det lavest og billigst mulige kvalificerede grundlag. Og altså at man ikke skal løse alle problemerne på samme måde (læs af advokater, der i praksis vil være overkvalificerede til en lang række af retshjælpsproblemerne og ikke vil kunne stilles rent fagligt af mange af de nødvendige ekspeditioner).

Forslaget er bygget op omkring 3 hovedressourcer:

- Engagerede ildsjæle
- Studerende
- Advokater

Ildsjæle

Lige siden retshjælpsarbejdets begyndelse i slutningen af 18. hundredtallet har det været præget af ildsjæle. Dette har også været nødvendigt fordi retshjælpsområdet, uvist af hvilken årsag, og i modsætning til næsten alle andre sammenlignelige samfundsmæssigt nødvendige områder, har været udgrænset til et samfundsområde, der forventes dækket af frivillig indsats i modsætning til en aflønnet samfundsopgave. Og ildsjæle er en afgørende motor for frivilligt arbejde.

Ildsjæle kan levere en engageret og fantastisk indsats, men det kræver et vist mål af imødekommelse med ordentlige rammebetingelser. Hvis det bliver alt for vanskeligt i alt for lange perioder, brænder ildsjælene ud. Og er de først brændt ud, er de overordentlig vanskelige at aktivere igen.

(Grundlaget for de fleste af de nuværende retshjælpsinstitutioner er lokale ildsjæle. Det rejser så imidlertid det andet problem, at ildsjæle ofte er egenrådige og noget anarkistiske, og dermed vanskelige at organisere i en entydig retning.)

Studerende

Det er erfaringen fra retshjælpsinstitutionerne (og fra udlandet), at jurastuderende repræsenterer et helt oplagt potentiale for at yde retshjælp.

Det er en ægte win win-situation. Retshjælpsarbejdet tilføres en masse villig og [på lange stræk tilstrækkelig] kompetent arbejdskraft, der vil lægge en betydelig frivillig arbejdsindsats til gengæld for at opnå læring om det praktiske retsliv til at udvide og komplementere udbyttet af den teoretiske uddannelse på universiteterne. Læringselementet for de studerende er derfor et selvstændigt vigtigt element.

Hvis deltagelse i retshjælpsarbejde var meriterende [eller obligatorisk] ville det naturligvis øge tiltrækningen.

Der tænkes navnlig på jurastuderende, men andre grupper af studerende vil muligvis også kunne bringes i spil.

De studerende repræsenterer i øvrigt også en vis mobilitet, særligt hvis den spædes med mobilitetsfremmende ordninger.

Advokater

Advokater har alle de faglige og praktiske forudsætninger for at yde optimal retshjælp. Der er en tradition blandt advokater for på hel/delvis pro bono-basis at yde retshjælp. Men der er også en modtendens, hvor advokatstanden erhvervsmæssigt mere og mere interesserer sig for andet end at bidrage til at dække befolkningens retshjælpsbehov, hvis det ikke er erhvervsmæssigt lønsomt.

De interesserede advokater er derfor en ressource i retshjælpsarbejdet, men sparsom og skal derfor anvendes mest hensigtsmæssigt med blik for helheden.

Retshjælpstrinene

Den nuværende retshjælp ydes i trin. Det foreslås at ændre trinene således:

- **Umiddelbar retshjælp** svarende til det nuværende trin 1. Det vil sige umiddelbar mundtlig retshjælp til enhver ikke-erhvervsdrivende om ethvert retsspørgsmål som forudsat i retsplejeloven. Har til formål at kvalificere og vurdere et eventuelt juridisk problem og angive mulige reaktionsmuligheder.
- **Videregående retshjælp** omfatter videregående rådgivning og sagsbehandlingsbistand – i princippet også til enhver ikke-erhvervsdrivende om ethvert retsspørgsmål – hvor der ved hjælp af nødvendig sagsbehandling kan skabes klarhed over og eventuelt findes løsning på rådeøgendes problem på det lavest mulig niveau. Og videre, hvor det bliver nødvendigt, at bistå som partsrepræsentant i småtvister (f.eks. for ankeinstanser og i småsager) for at opnå en legal retsposition eller afværge et muligt retstab – fortsat eventuelt ved forlig. Og ellers bistå med at forberede muligheden for en egentlig tvistbehandling ved tilvejebringelse af økonomisk grundlag for en videre retstvistbehandling.

Hertil er der behov for yderligere

- **Retstvistbehandling** i videregående tvister ("rigtige" retssager under advokatmonopolet, afgørende tvister i øvrigt, f.eks. om mere komplicerede erstatningssager, velfærdstruende forhold, børn osv.). Omkostninger til sådanne sager vil ofte kunne dækkes af retshjælpsforsikring eller fri proces.

Forslagets opbygning

Korresponderende med disse (behovs)trin foreslås retshjælpsarbejdet organiseret således:

- Umiddelbar retshjælp varetager af Retshjælpsvagter
- Videregående retshjælp varetager af Retshjælpskontorer
- Retstvistbehandling varetages af Retshjælpsadvokater

Retshjælpsvagt

Den rådsøgende med et retshjælpsbehov starter i Retshjælpsvagten. Retshjælpsvagter yder alene **umiddelbar retshjælp** som et 1. linjetilbud, der skal være så umiddelbart tilgængelig som muligt. Den ydes lokalt på pro bono-basis af Advokatvagter, Juristvagter (nyt), Retshjælpsinstitutioner, lokale advokater, der har tilkendegivet interesse heri, og eventuelle andre kvalificerede enkeltpersoner og grupperinger. Hver Retshjælpsvagt behøver ikke at kunne dække alle retsområder, men må gerne være specialiserede indenfor et særligt område.

Disse tilbud, der forudsætter fremmøde, kan kombineres med tilbud om telefonrådgivning og retshjælpsbrevkasse/mailtilbud/chattitilbud. Retshjælpsvagt ydes fra ad hoc lokaler, geografisk så vidt forgrenet som muligt. Nødvendige faciliteter i øvrigt kan indskrænkes til at være internetadgang samt diverse materiale til uddeling.

Retshjælpsvagterne vil ud fra de foreliggende erfaringer kunne færdiggøre (i hvert fald midlertidig) 80-90 % af henvendelserne. Rådgivningen i retshjælpsvagterne kunne styrkes ved udarbejdelse af noget passende orienteringsmateriale om de mest almindelige henvendelsestyper, da der ofte i første omgang alene efterspørges generel viden om et retligt forhold til brug for at kunne disponere eller blive tryk ved en situation.

I de tilfælde, hvor det i forbindelse med den umiddelbare retshjælp skønnes, at der er behov for mere – enten gennemgang af (eventuelt ikke medbragte) dokumenter, indhentelse af yderligere oplysninger til brug for en grundlæggende vurdering af sagen (f.eks. indhentelse af akter fra socialforvaltningen), eller hvor det på det foreliggende er klart, at der er en tvist som rådsøgende ikke selv magter, foretages henvisning og bookning af aftale. Enten ved et Retshjælpskontor eller, hvor videregående retshjælp ikke anses for sufficient, direkte til Retshjælpsadvokat.

Retshjælpsvagterne fungerer således som billig og enkel indgang, screening og eventuel viderevisitation af de rådsøgende til det billigste, men velkvalificerede videregående tiltag på det konkrete og vurderede retshjælpsbehov.

Retshjælpskontorer

Retshjælpskontorer yder videregående retshjælp som 2. linjetilbud i henviste sager. Retshjælpskontorer skal i princippet kunne yde bistand til alle og til alle retsområder. Ved den videregående retshjælp tilvejebringes indledningsvis det fulde og nødvendige grundlag for at vurdere rådsøgendes juridiske problem. Herefter vurderes problemet og rådsøgendes retsposition. Hvis det vurderes at rådsøgende har mulighed for at opnå en retsposition eller kan afværge et retstab indledes en partsrepræsentation ved skriftlig henvendelse til modparten, forsøg på opnåelse af en frivillig løsning eller om nødvendig gennem en tvistbehandling. Hvis Retshjælpskontoret selv kan forestå hele tvistbehandlingsprocessen, og finder det fagligt forsvarligt, sker det, og ellers forsøges tilvejebragt retshjælpsforsikring eller fri proces med henblik på at henvise rådsøgende til videre bistand hos en Retshjælpsadvokat uden at rådsøgende skal være i tvivl om og utryk om økonomien ved henvendelse til advokat.

Videregående retshjælp tilbydes, så vidt forgrenet som det er praktisk muligt, på pro bono-basis af enten retshjælpsinstitutioner bemandet med bl.a. jurastuderende under advokatsupervision (eller tilsvarende kvalificeret supervision), eller af advokater, eventuelt med studerende som frivillig arbejdskraft. Heller ikke Retshjælpskontorerne behøver at kunne dække alle retsområder, men må også gerne specialisere sig.

Advokaten/advokatsupervisionen skal i forhold til den rådsøgende sikre den faglige kvalitet af bistanden. Og advokaten skal i forhold til de studerende forestå oplæring i praktisk retsliv og bidrage navnlig med de mere praktiske og processuelle sider af indsatsen (som der ikke un-

dervises meget i på universiteterne). Det ville være bedst hvis advokatsupervisionen sker i retshjælpsinstitutionen, men det kan kombineres med internetbaseret supervisionsbistand, eventuelt på særlige retsområder.

Retshjælpskontorer lokaliseres i egne særlige retshjælpslokaler eller i tilsvarende faciliteter, f.eks. en retshjælpsbus (à la biblioteksbus, der kører ud fra en universitetsby og holder relevante steder). Der kan suppleres med teleretshjælp, hvor der kan afholdes virtuelle møder, udveksles dokumenter mv. Det tilstræbes, at der tilbydes videregående retshjælp mindst et sted i hver retskreds. Udover lokaler vil nødvendige faciliteter bl.a. være et inspirerende og dynamisk og tiltrækkende fagligt læringsmiljø, aflønnet ledelse og supervision, arbejdspladser med telefon og PC, bibliotek og adgang til juridisk information, adgang til specialsupervision osv.

Retshjælpsadvokater

De advokater, der er interesseret i retshjælpsarbejde, tiltænkes en anden rolle end i det nu gældende system.

Retshjælpsadvokater er i udgangspunktet almindelige advokater, der driver nogenlunde sædvanlig forretningsmæssig advokatvirksomhed, dog med særlige forpligtelser og rettigheder.

Retshjælpsadvokater har fortrinsret til at få henvist sager fra Retshjælpsvagterne og Retshjælpskontorerne.

Sagerne henvist fra Retshjælpsvagterne er sager, hvor det skønnes, at de studerende på Retshjælpskontorerne alligevel ikke ville kunne gøre en afgørende forskel. Disse sager henvises derfor uden at være forberedt og uden at det økonomiske grundlag for dækning af advokatens salær er tilvejebragt. I disse sager skal Retshjælpsadvokaten være villig til uden krav som sikkerhedsstillelse og salær at påbegynde sagsbehandlingen og selv tilvejebringe grundlaget for sit honorar.

Sagerne henvist fra Retshjælpskontorerne vil være velforberedte og "grydeklare" f.eks. med nødvendigt materiale indsamlet, parternes stilling til tvistige punkter afklaret, en vis afklaring af bevissituationen, eventuel klagemulighed afprøvet samt tilsagn om retshjælpsforsikring/fri proces indhentet. Advokaten vil eventuelt selv som supervisor på Retshjælpskontoret kunne have forestået superviseringen af sagens klargøring.

Retshjælpsadvokater skal stille sig til rådighed for Retshjælpskontorerne som undervisere, specialvisitatorer eller eventuelt som betalte daglige supervisorer.

Forsøg og evaluering:

Der burde tilvejebringes praktisk og økonomisk mulighed for at der kan anstilles forsøg og afprøves nye tiltag indenfor retshjælpsområdet.

Og der burde tilvejebringes praktisk og økonomisk mulighed for at der kan laves undersøgelser og evalueringer.

Administration:

Retshjælpsindsatsen styres i øjeblikket af Civilstyrelsen af medarbejdere, der er Embedsmænd med stort E, og som har mange andre arbejdsopgaver. Arbejdet består hovedsageligt i at forestå den årlige fordeling af Retshjælpspuljen til de ansøgende retshjælpsinstitutioner og advokatvagter. Civilstyrelsen virker derfor ikke som koordinatorene på retshjælpsområdet, konsulenter og sparringspartnere i forbindelse med opstart og drift af retshjælps tiltag, indsamler og

formidler af "best practice" og i det hele taget som inspiratorer for udvikling og innovation af retshjælpsområdet.

Man kunne derfor overveje om området for retshjælp og finansiering af retshjælp kunne styres f.eks. af et Retshjælpsråd sammensat af interessenter på området - repræsentanter for finansieringen, repræsentanter for brugerne, repræsentanter for udøverne og andre.

Økonomi:

Det økonomiske grundlag for Retshjælpsvagnerne og Retshjælpskontorerne vil mindst kunne være den nuværende Retshjælpspulje suppleret med de sparede udgifter til Offentlig Retshjælp ved Advokat (samlet under 30 mio.kr.).

Det ville naturligvis være ønskeligt, hvis Folketinget herudover ville finde det væsentligt at styrke bedre retshjælp til flere med yderligere midler.

Denne pulje kunne herudover passende suppleres ved tilskud fra Forsikringsbranchen. Dels fordi Retshjælpskontorerne vil udføre virksomhed, som selskaberne efter de nugældende regler burde betale for under retshjælpsforsikringerne. Og dels fordi Retshjælpsvagnerne og Retshjælpskontorerne generelt udfører virksomhed, der vil spare selskaberne for administration og behandling af udsigtsløse sager. Og dels fordi det for retshjælpsforsikringskunderne vil ligge helt i tråd med forventningen til den dækning, der er indeholdt i en retshjælpsforsikring, at man kan få retshjælp, når man står med et muligt juridisk problem, da de ikke umiddelbart forventer at forsikringen kun dækker når der foreligger en tvist, der vil kunne behandles ved domstolene. Konkret hjælp fra retshjælpsforsikringen kunne endda forudsætte, at man indledningsvist har benyttet de foreliggende retshjælpsmuligheder (på linje med at klagenævnsmulighederne skal være udtømt).

Hvis Advokatsamfundet reelt er af den hævdede opfattelse, at det er en samfundsmæssig pligt for medlemmerne at deltage i f.eks. retshjælpsarbejdet, kunne man endvidere forestille sig, at de advokater, der ikke i praksis ønskede at deltage heri, kunne "købe" sig frihed herfor med et beløb, der støttede de aktive aktører i retshjælpsarbejdet, enten generelt eller f.eks. ved at sikre løn til de involverede advokater.

Endelig kunne man forestille sig nye finansieringsmuligheder – fra det offentlige, fra fonde eller fra private erhvervsdrivende. Det offentlige kunne indføre et gebyr på civile sager til et Retshjælpsfond (à la Offerfonden), Tryk kunne bidrage til befolkningens tryghed i form af retshjælp til retstryghed og Advokatsamfundet kunne bestemme, at de klientkontorenteindtægter, der ikke blev viderebetalt til klienterne, skulle tilgå en Udviklingsfond for Retshjælp.

Andre forhold:

Eneret til betegnelsen:

I dag er retshjælp mange ting og bruges om mange tilbud. Det kunne være ønskeligt om betegnelsen kunne opnå beskyttelse således at retshjælp kunne indarbejdes som et entydigt begreb, der alene henviste til nærmere beskrevet forhold.

Mulighed for beskikkelse af advokat ved børnesager i Statsforvaltningerne:

Det kan være et problem, at det efter de nuværende regler ikke er muligt at få økonomisk bistand til en partsrepræsentant ved sager om børn (forældremyndighed, bopæl og/eller samvær) i Statsforvaltningerne. Det betyder at de nuværende regler fører til at involverede forældre rådgives til at få sagerne indbragt for domstolene, hvor beskikkelse af advokat er mulig.

Det medfører en forlængelse af sagsbehandlingstiden i forbindelse med sagerne og muligvis yderligere, at uoverensstemmelserne uddybes.

Det kunne derfor overvejes om der kunne beskikkes advokater eller anden type partsrepræsentant for forældrene, og muligvis børnene, i de vanskeligste sager ved Statsforvaltningerne.

Internetunderstøttelse:

Der udarbejdes en retshjælpsportal, der i forhold til de retshjælpssøgende borgere viser hvor den nærmeste Retshjælpsvagt, der dækker det pågældende område befinder sig, og hvorledes man kan komme i kontakt med den.

Portalen skal til brug for de involverede Retshjælpsvagter indeholde oplysninger om de nærmeste Retshjælpskontorer og Retshjælpsadvokater, der kan dække det pågældende område, samt indeholde et booking- og henvisningssystem.

Portalen skal indeholde en supervisionsdel, hvor faglig supervision kan indhentes hos de tilknyttede Retshjælpsadvokater og andre, der fungerer som specialsupervisatorer.

Og portalen skal indeholde alskens andet relevant materiale, manualer, best practice, interessante afgørelser, orientering om nyheder mv.

Lovforslaget

- § 1 Retshjælp i denne lov er juridisk rådgivning og bistand der ydes for at orientere rådeøgende om sin retsstilling og sikre modtageren den i lovgivningen forudsatte retsstilling og/eller afværgelse retstab.

Retshjælpsbistand er begrænset til førprocessuel bistand, bortset fra i sager omfattet af rpl. § 260, stk. 5, hvor retshjælpsbistand tillige kan omfatte partsrepræsentation i retten.

Alle ikke-erhvervsdrivende personer og foreninger/institutioner i Danmark har vederlagsfri ret til retshjælp om ethvert retsspørgsmål efter denne lov.

Retshjælp er en beskyttet betegnelse og må kun anvendes om retshjælp der ydes efter reglerne i denne lov. Justitsministeren håndhæver denne bestemmelse.

- § 2 Retshjælp ydes som enten Umiddelbar Retshjælp eller som Videregående Retshjælp.

Umiddelbar Retshjælp er umiddelbar mundtlig rådgivning, hvor rådeøgende kan modtage generel orientering om sin retsstilling eller rådeøgendes juridiske problem klarlægges og kvalificeres og undergives en umiddelbar vurdering. Den rådeøgende skal endvidere anvises mulige løsningsmuligheder samt de forventelige omkostninger forbundet hermed.

Videregående Retshjælp indebærer partsrepræsentation med yderligere rådgivning samt nødvendig bistand til fortsat behandling af rådeøgendes juridiske problem inklusiv nødvendig skriftlig sagsbehandling og repræsentation ved tvistbehandlingsorganer.

Der kan ikke udarbejdes egentlige juridiske dokumenter i forbindelse med Videregående Retshjælp.

Den Videregående Retshjælp kan begrænses. Ved påbegyndelse af Videregående Retshjælp skal den rådeøgende modtage en skriftlig orientering om omfanget af den Videregående Retshjælp, der tilbydes og er aftalt.

- § 3 Retshjælp efter denne lov varetages af Retshjælpsvagter, Resthjælpskontorer og Retshjælpsadvokater. De to førstnævnte betegnes under et som Retshjælpsinstitutioner.

Retshjælpsinstitutioner skal have en rådgiveransvarsforsikring, hvis dækningsomfang skal godkendes af Retshjælpsrådet.

Retshjælpsvagter, Resthjælpskontorer og Retshjælpsadvokater skal godkendes af Retshjælpsrådet, der fastsætter nærmere retningslinjer herfor.

Retshjælpsvagter, Resthjælpskontorer eller Retshjælpsadvokater behøver ikke at tilbyde retshjælp i ethvert retsspørgsmål, men er dette tilfældet skal dette klart angives.

- § 4 Retshjælpsvagter yder alene Umiddelbar Retshjælp.

Rådgivning i Retshjælpsvagter kan udøves af advokater, jurister, andre fagligt uddannede, rutinerede studerende rådgivere m.fl.

En Retshjælpsvagt skal ledes af en kompetent person, der skal godkendes af Retshjælpsrådet. Lederen skal indestå for rådgivningens kvalitet, antager eventuelle yderligere rådgivere og forestår den faglige uddannelse og tilsyn.

Retshjælpsvagter kan være fysiske, telefoniske eller internetbaserede tilbud. Fysiske Retshjælpsvagter bør placeres så tæt på de rådeøgende som muligt og i lokaler/lokalefællesskaber, der er velegnede. Hvis en fysisk Retshjælpsvagt placeres i sam-

menhæng med en kommerciel virksomhed, der mod betaling udbyder juridisk rådgivning skal forskellen markeres tydeligt. Den kommercielle juridiske rådgivningsvirksomhed har bevisbyrden for at den rådsøgende har modtaget klar og entydig information herom.

En Retshjælpsvagt skal bortset fra i ferier være åben mindst 2 timer hver uge.

Hvis Retshjælpsvagten skønner at der er behov for videregående rådgivning og bistand, henvises rådsøgende. Hvis Retshjælpsvagten skønner, at rådsøgende har et juridisk problem, der passende kan ske på et Retshjælpskontor, henvises til det nærmeste relevante Retshjælpskontor. Hvis Retshjælpsvagten umiddelbart skønner at en sags videre behandling kræver advokatbistand, henvises den rådsøgende til en af rådsøgende valgt Retshjælpsadvokat. For så vidt angår rådsøgendes eventuelle øvrige problemer henvises så vidt muligt til andet relevant rådgivningstilbud.

- § 5 Retshjælpskontorer fungerer såvel som Retshjælpsvagt, eventuelt i et begrænset tidsrum, der yder Umiddelbar Retshjælp, som Retshjælpskontor, der yder Videregående Retshjælp.

Rådgivning i Retshjælpskontorer udøves navnlig af studerende rådgivere, men advokater, jurister, andre fagligt uddannede, m.fl. kan indgå i rådgivningen. Rådgivningen på Retshjælpskontoret skal tilrettelægges således at det udover rådgivning og bistand til de rådsøgende skal være et praktisk supplerende uddannelses tilbud til studerende, som kan være meritgivende efter konkrete aftaler med de enkelte uddannelsesinstitutioner.

Et Retshjælpskontor skal ledes af en kompetent person med proceserfaring, der skal godkendes af Retshjælpsrådet. Lederen antager de øvrige rådgivere og skal indestå for rådgivningens kvalitet. Lederen forestår sammen med tilknyttede retshjælpsadvokater den faglige supervision og uddannelse af rådgiverne og fører det faglige tilsyn med rådgivningen og bistanden.

Retshjælpskontorer kan alene etableres som fysiske tilbud i velegnede lokaler, men kan suppleres med mobile faciliteter samt med telefoniske eller internetbaserede tilbud. Hvis et fysisk Retshjælpskontor placeres i sammenhæng med en kommerciel virksomhed, der mod betaling udbyder juridisk rådgivning, skal forskellen på tilbud markeres tydeligt. Den kommercielle juridiske rådgivningsvirksomhed har bevisbyrden for, at den rådsøgende har modtaget klar og entydig information herom.

Et Retshjælpskontor skal bortset fra i sommer- og juleferien have en åbningstid, der kan dække henvisningerne fra de omkringværende Retshjælpsvagter fordelt på mindst 2 dage hver uge.

Hvis rådgiveren i Retshjælpsvagten skønner, at der er behov for videre rådgivning og bistand, navnlig hvor der er tale om retssager og sagstyper, der ikke er velegnede til behandling af studerende under supervision, henvises rådsøgende til at anvende en af rådsøgende valgt Retshjælpsadvokat. Hvis der er tale om viderehenvisning af en sag, der skal behandles som retssag eller anden tvist hvortil omkostninger kan dækkes, sædvanligvis først efter indhentelse af retshjælpsforsikringsdækningstilsagn eller fri procesbevilling.

I forbindelse med henvisningen skal Retshjælpskontoret skriftligt og på klar måde oplyse om de påregnelige omkostninger ved sagens overgang til Retshjælpsadvokat, derunder eventuel selvrisiko. I forbindelse med henvisningen til Retshjælpsadvokat skal sagens dokumenter uploades til Retshjælpsportalen.

Retshjælpskontorerens virksomhed i forbindelse med småsager anses for erhvervsmæssig i relation til rpl § 316, stk. 1 således, at retshjælpskontorerne kan tilkendes omkostninger.

§ 6 Retshjælpsadvokater er advokater, der driver eller virker i en advokatvirksomhed.

Advokater skal godkendes som Retshjælpsadvokat af Retshjælpsrådet. Retshjælpsadvokater er eneberettigede til at angive sig som sådan. Retshjælpsrådet kan tilbagekalde en godkendelse.

Retshjælpsadvokater kan, men behøver ikke, virke som eller i Retshjælpsvagter.

Retshjælpsadvokater er forpligtet til bistå til supervisering af den rådgivning og bistand, der foregår på Retshjælpskontorerne. Det kan ske i form af enten egentlig tilknytning som ansat supervisor på et konkret Retshjælpskontor, eller som supervisor eller special-supervisor på Retshjælpsportalen.

Retshjælpsvagter og Retshjælpskontorer kan alene henvise en sag til advokatbehandling til en af rådsøgende valgt Retshjælpsadvokat. Dette udelukker ikke, at rådsøgende på et hvilket som helst tidspunkt under behandling af sin sag selv kan antage en ikke Retshjælpsadvokat til at videreføre sin sag.

En Retshjælpsadvokat, der får en rådsøgende eller en sag henvist fra en Retshjælpsvagt eller et Retshjælpskontor, skal forud for salærbærende arbejde for rådsøgende sætte sig så meget ind i rådsøgendes sag, at der, eventuelt i tilknytning til den tilsvarende omkostningsoplysning fra retshjælpskontoret, kan gives et kvalificeret skriftligt overslag over de omkostninger, rådsøgende risikerer selv at skulle betale.

§ 7 Justitsministeren nedsætter et Retshjælpsråd. Retshjælpsrådet bistås af et Retshjælpssekretariat.

Retshjælpsrådet består af x medlemmer, hvoraf Justitsministeren vælger y, Advokatsamfundet z, Retshjælpsvagterne æ og Retshjælpskontorerne ø medlemmer.

Retshjælpsrådets opgaver er:

- sikre den bedst mulige imødekommelse og dækning af befolkningens retshjælpsbehov
- bidrage til af retshjælpstilbuddet løbende udvikles
- godkendelse efter ansøgning af Retshjælpsvagter, Retshjælpskontorer og Retshjælpsadvokater
- godkendelse af retshjælpsvagsledere og retshjælpskontorledere
- fastlæggelse af retningslinjer for godkendelse af retshjælpsinstitutioner og Retshjælpsadvokater
- Administration af Retshjælpspuljen, derunder bevilling af årlige driftstilskud til Retshjælpsvagter og Retshjælpskontorer ud fra 3-årige dynamiske budgetter, der forhåndsgodkendes.
- drift af Retshjælpsportalen
- drift af Retshjælpssekretariatet
- igangsætter relevante retshjælpsforsøg og retshjælpsudrednings-, -undersøgelses- og -forskningsprojekter

Retshjælpssekretariatet bistår Retshjælpsrådet.

Retshjælpssekretariatet bistår endvidere retshjælpsaktørerne som konsulenter i forbindelse med opstart, løbende drift og efterfølgende beskrivelse og dokumentation af retshjælpsarbejdet, og forestår derunder systematisk indsamling og formidling af best practice.

8. Retshjælpsportalen skal mindst indeholde:
 - a. en ekstern geografisk og emnemæssig indgangsoversigt over de mulige Rets-
hjælpsvagter
 - b. et ekstern "hjælp dig selv"-retshjælpstilbud
 - c. en ekstern retshjælpsbrevkasse
 - d. en intern manualsamling mv. over de mest almindelige forekomne retshjælpsrådgivningsområder og informationsmateriale til uddeling i forbindelse med rådgivning
 - e. en intern supervisionsfunktion, derunder på afgrænsende specialområder
 - f. en intern dokumentudvekslingsfunktion, hvor akter til supervision og akter i henvisningssager mv. kan udveksles.

9. På hvert års Finanslov afsættes et beløb til Retshjælpapuljen. Retshjælpapuljen kan suppleres med andre midler.

Retshjælpsrådet kan af Retshjælpapuljen efter ansøgning bevilge driftstilskud til Rets-
hjælpsvagter og Retshjælpskontorer. Der kan ydes driftstilskud til rammer for rets-
hjælpsvirksomheden, derunder ledelse, uddannelse/supervision af rådgiverne og perso-
nalepleje. Der kan ikke af puljen afholdes udgifter til aflønning af rådgiverne, bortset fra i
ganske særlige situationer i hvilken forbindelse den konkrete Retshjælpsinstitutions sær-
lige historik kan tages i betragtning.

oo0oo

Bemærkninger til Lovforslag til Retshjælpslov

Generelle bemærkninger:

Samfundets retlige og moralske forpligtelse til at yde retshjælp forudsættes, hvorfor dette ikke skal behandles nærmere her.

Der sigtes mod mest mulig retshjælp for pengene. Dette indebærer, at retshjælpsproblemerne skal løses på billigst mulige kvalificerede niveau, og at der skal aktiveres nye store grupper af relativt billige retshjælpere, navnlig studerende.

Advokaternes rolle ændres. Advokater skal ikke have traditionelt førprocessuelt retshjælpsarbejde som egentlig forretningsområde. Den nugældende underbetalte Offentlig Retshjælp ved Advokat nedlægges derfor. I stedet bliver advokaternes rolle

1. at kunne få kredit for det, de alligevel allerede gør, nemlig give gratis råd,
2. at kunne få betalte supervisorfunktioner i forhold til at sikre kvaliteten af studerendes retshjælpsarbejde
3. at kunne modtage visiterede og forberedte sager med almindeligt salærpotentiale fra retshjælpsforsikring/fri proces m.fl.

Retshjælpssystemet gøres enstrengt og tydeligt sammenhængende i et formelt system. Al retshjælp starter i Retshjælpsvagter, der screener rådsøgendes problem. Løser det, der, i hvert fald midlertidig, kan løses, og henviser det resterende på kvalificeret vis til fortsat behandling i enten Retshjælpskontorerne eller hos Retshjælpsadvokaterne, der hermed er sikrede at kunne koncentrere sig om retshjælpsopgaver, hvor det faglige niveau til opgavens løsning er passende, og for Retshjælpsadvokaterne vedkommende hvor sagerne er forberedte og hvor et salærpotentiale er til stede.

Retshjælpssystemet skal både af økonomiske og menneskelige grunde søge at løse de retlige konflikter tæt på rådsøgende så tidligt som muligt på det lavest og for samfundet billigst mulige niveau. Men efter en passende filtrering sikre, at alle væsentligere sager modtager en passende velkvalificeret behandling.

Den geografiske dækning af retshjælpsbehovet søges forbedret, uden at dette synspunkt dog skal tillægges for stor vægt og dræne uforholdsmæssigt for store ressourcer.

Der etableres internetbaseret understøtnings- og informationsudvekslingsystem.

Specielle bemærkninger:

Ad. § 1

Retshjælp skal have det allerede kendte indhold. Dels afklare og fjerne rådsøgendes usikkerheder omkring juridiske forhold og problemstillinger. Dels tilvejebringe grundlag for en kvalificeret vurdering af om rådsøgende har et juridisk problem, hvor rådsøgende ikke oplagt af sig selv vil opnå den af lovgivningen forudsatte retsstilling, og dermed være i risiko for at lide et retstab. Dels, hvis rådsøgende er i risiko for at lide retstab, i nødvendigt omfang bistå rådsøgende for at opnå sin ret.

Retshjælp skal på den ene side ikke umyndiggøre de rådsøgende og overtage varetagelsen af sager som de selv, eventuelt med vejledning, kunne varetage. Retshjælp skal på den anden side sikre, at ingen rådsøgende lider retstab på grund af manglende ressourcer og evner i både økonomisk og mental forstand.

Retshjælp er som udgangspunkt førprocessuel, hvilket vil sige det omfatter de retsskridt der foretages inden/før sagen kommer i retten, hvilket forudsætter advokatmedvirken og omkostninger der måske kan dækkes helt eller delvist ved processuel retshjælp, fri proces/retshjælpsforsikring. Eneste undtagelse til dette princip er i småsagerne, hvor advokaternes møderetsmonopol er brudt og hvor enhver kan møde i retten som partsrepræsentant. Retshjælpens medvirken i småsagsprocessen er oplagt for de, som ikke er tilstrækkeligt komfortable ved selv at stå for sagsforberedelsen, og som ikke har råd til af egen lomme at betale en fuld professionel advokat for det.

Der skal ikke betales for retshjælp. Det bliver der heller ikke under den nugældende ordning, selv om der er hjemmel til at kræve en mindre egenbetaling.

Hvis der af hensyn til adfærdsregulering skulle overvejes en egenbetaling skulle den af administrative grunde være så stor, at den på den anden side ville være en økonomisk forhindring for de, der har allermest brug for retshjælp. Så hellere undgå administrationen, og så må et eventuelt problem med enkelte rådeøgende, der misbruger retshjælpstilbuddet, fordi det er gratis, løses på anden måde.

I modsætning til under den nugældende ordning er der ikke tænkt opretholdt økonomiske grænser for at kunne modtage retshjælp, ligesom der ikke er undtagne sagstyper.

Eneste udtagelse er, at juridisk rådgivning og bistand i forbindelse med enhver form for erhvervsmæssig aktivitet udelukkes. Dels fordi erhvervsmæssig juridisk rådgivning og bistand er skattemæssigt fradragsberettiget og oftest med momsfradragsret. Og dels fordi rådgiverne oftest ikke vil være kvalificerede. Mange steder vil mindre erhvervsdrivende kunne modtage juridisk rådgivning ved Iværksætterhuse, Erhvervsudviklingscentre eller tilsvarende.

Reglen skal ikke praktiseres alt for rigoristisk. Gamle enkefrue Hansen, der indretter og udlejer 1. salen i hendes efter mandens død alt for store villa, og således formelt er erhvervsdrivende, bør kunne få retshjælp til en lang række lejeretlige forhold, hvorimod f.eks. næppe til skattemæssige overvejelser om valg af skatteordning for udlejningsvirksomheden.

En sådan ny ordning vil fjerne megen administrativ belastning. Og erfaringsmæssigt fra de retshjælpsinstitutioner, der allerede under den nugældende ordning har virket på denne måde, er det yderst begrænset hvor ofte der kommer rådeøgende, der "misbruger" et gratis tilbud, som de enten selv nemt kunne have betalt en advokat for, eller som lige så godt kunne behandles af en myndighed. Den gruppe vælger alligevel fra starten en advokat.

Retshjælp er i dag mange forskellige ting, f.eks. gratis eller betalt, umiddelbar og/eller sagsbehandlende, skriftligt, telefonisk eller fysisk, udført af advokater, studerende, interesseorganisationer, retshjælpsorganisationer. Denne mangfoldighed er med til for de rådeøgende som forbrugere at få et overblik over hvad der tilbydes og kvaliteten heraf. For et forbrugersynspunkt ville det derfor have værdi, at begrebet retshjælp blev forbeholdt bestemte ydelser.

ad. § 2

Retshjælpskontorerne skal i modsætning til under den nuværende ordning ikke kunne varetage udfærdigelse af egentlige juridiske dokumenter, testamenter, ægtepagter, skøde, købskontrakter, boopgørelser i dødsboer og ægtefælleskifter, osv. Erfaringsmæssigt sker det dog heller ikke meget i praksis under den nuværende ordning. Og dokumentudfærdigelse vurderes at være et forretningsområde for erhvervsmæssig advokatvirksomhed, hvor der ikke let lader sig udskille et område for enkle dokumenter, der alligevel ikke vil være lønsomt. Området for enklere juridiske dokumenter er i øvrigt under overtagelse af webbaserede mere eller mindre "gør det selv-løsninger".

ad. 3

Som en væsentlig ændring til de nuværende regler, skal det ikke være et krav, at alle retshjælpstilbud skal kunne dække alle områder. Et sådan krav forekommer meningsløst. Så det vil være helt i orden at et retshjælpstilbud, såvel en Retshjælpsvagt som et Retshjælpskontor, specialiserer sig i f.eks. A-kasseproblemer, lejeretlige problemer, sygedagpengeproblemer, gældsproblemer eller tilsvarende. Blot skal sådan specialisering naturligvis fremgå tydeligt, både eksternt men også internt, således at der kan henvises enten til et nærmere liggende generalisttilbud eller et fjernereliggende specialisttilbud.

ad. 4

Retshjælpsvagter er det første og yderste led i dækningen af borgernes retshjælpsbehov, og skal i meget høj grad være tilgængeligt.

Retshjælpsvagter svarer i nogen grad til Advokatvagter. Udbredelsen søges dog udvidet, dels ved at inddrage de advokater, der i forvejen giver gratis rådgivning, dels ved at åbne op for andre kompetente udøvere end advokater.

Indholdsmæssigt kan inspiration hentes fra den norske forsøgsprojekt 2010-12 om Førstelinje retshjælp. I Stortingsmelding nr. 26 (2008-2009) **Om offentlig retshjælp – Rett hjælp** anføres:

De viktigste oppgavene for førstelinjen er:

- *Førstelinjen skal kunne avklare om det foreligger et juridisk problem, og om det er behov for juridisk hjelp til å avklare problemet.*
- *Førstelinjen skal kunne svare på enkle juridiske spørsmål, gi konkret vurdering av den enkeltes rettsstilling og gi en vurdering av mulighetene for å gå videre med saken eller problemstillingen.*
- *Rådgivningen kan også omfatte en avklaring av om vilkårene for ytterligere rettshjelp eksempelvis etter rettshjelploven er oppfylt eller om utgiftene til rettshjelp kan dekkes gjennom forsikringsordninger.*
- *Førstelinjen kan også søke å fullføre saken i den grad det er forsvarlig og mulig innen tidsrammen på en time.*
- *I motsatt fall kan den henvise til andre juridiske eller ikke-juridiske hjelpetilbud, så som advokater, rettshjelpere, offentlig forvaltning, evt. også konfliktløsningstilbud som konfliktråd eller forliksråd. Også henvisning til egen praksis bør vurderes.*
- *Meldingen ønsker vurdert et opplegg for fengselsinnsatte*
- *Meldingen ønsker utredet om det bør etableres en landsdekkende telefontjeneste og/eller nettbasert tjeneste, som et supplement til førstelinjen.*

Retshjælpsvagter kan bestå af jurister eller andre fagpersoner, der på andre grundlag har den nødvendige faglige ekspertise indenfor en givet område, da Retshjælpsvagter jf. ovenfor kan være specialiserede, som f.eks. Kunstnernes Retshjælp eller Cyklistforbundet gratis juridisk rådgivning, hvorved disse tilbud kan "indfanges" under ordningen.

Organiseringen bør tilpasses de lokale forhold.

Retshjælpsvagter kan lokaliseres i mere midlertidige lokaliteter, såsom bibliotek eller medborgerhus. Men det kan også være ved små advokatkontorer. Der skal være en afgrænset henvendelsestid. Af hensyn til både de råde søgende og af hensyn til rådgiverne (f.eks. det lille advokatkontor).

En enkelt advokat kan etablere sin egen Retshjælpsvagt med sig selv som eneste medarbejder.

Hvis der ikke indgår en supervisionsfunktion (som f.eks. på et Retshjælpskontor), skal rådgiverne i en Retshjælpsvagt være noget rutinerede. Rene umiddelbare studenterdrevne rådgivninger, fysiske og telefoniske, vil kræve særlig opmærksomhed, i hvert fald vil de kræve en betydelig oplæring og/eller er rådgivningsform, hvor der rådgives i teams sammensat med både erfarne og mindre erfarne rådgivere. Der vil være færre betænkeligheder ved e-mailbaserede rådgivninger, hvor der vil være forberedelsesmulighed.

ad. 5

Retshjælpskontorer svarer til navnlig nuværende studenterbemandede retshjælpsinstitutioner, som f.eks. Silkeborg Retshjælp.

Retshjælpskontorerne skal mobilisere og nyttiggøre den reserve, som de studerende udgør. Det skal i den forbindelse sikres, at det faglige niveau er i orden, hvilket kan ske ved at navnlig advokater ansættes til at forestå uddannelse og supervision.

Retshjælpskontorer kan også etableres på advokatkontorer, navnlig hvis der tilknyttes studerende (f.eks. lokale, eller studerende hvis forældre bor i lokalområdet) til under advokatsupervision at udføre hovedparten af det egentlige sagsbehandlingsarbejde.

Der vil være risiko for en sammenblanding mellem den gratis retshjælp og advokatkontorets betalt ydelser. Dette forhold må håndteres bl.a. derved at der sikres formel valgfrihed for den råde søgende ved eventuel senere valg af Retshjælpsadvokat.

De større Retshjælpskontorer må forventes at opstå i navnlig universitetsbyerne, hvilket kan give en geografisk udfordring. Den kan dels imødegås ved at de store, mere etablerede Retshjælpskontorer etablerer satellittilbud og mobile tilbud, hvor de tager ud i landet. Videre kan mindre advokatkontorer etablere et Retshjælpskontor hvor der kommer jurastuderende en dag om ugen, f.eks. i forbindelse med forældrebesøg. Og endelig vil der i de fleste egne af landet være jurister og seniorer, der vil kunne aktiveres til at drive et Retshjælpskontor.

ad. 6

De fleste advokater vurderes ikke at have interesse i retshjælpsarbejdet. Blandt andet fordi reglerne er bøvlede og det økonomiske dækningsbidrag fuldstændig utilstrækkeligt. Men der er en del advokater, der gerne vil hjælpe, men foretrækker at give, i hvert fald en mindre hjælp svarende til trin 1, rent pro bono. Der hvor det kniber er hvis hjælpen udvikler sig til at kræve sagsbehandlingsbistand. Det nuværende retshjælpsystem er derfor ikke velegnet til at tiltrække advokater.

Forslaget inddragelse af advokater er således dels at kreditere den indsats advokat allerede gør, og dels at give advokater en ny rolle, der er mere lønsom for den del af standen, der gerne vil arbejde med retshjælpsager. Og samtidig vil den nye advokatrolle bidrage til at højne det kvalitative niveau på Retshjælpskontorerne.

Så upsiden for de advokater, der vil være Retshjælpsadvokater, og som modydelse til den supervisionsindsats, der kræves, er, at de har fortrinsstilling til at få de sager, der kan genere et rimeligt salær og som gøres "grydeklare" på Retshjælpskontoret, eventuelt under supervision af advokaten selv.

Det er klart, at der skal sikres den råde søgende et frit advokatvalg, men al hidtidig erfaring tilsiger, at, der uden at krænke denne ret, i praksis vil være store muligheder for at lede en del af sagerne hen til en Retshjælpsadvokat.

Et stort problem for mange rådeøgende i forhold til advokatbistand er frygten for advokatens salær. Det er derfor afgørende vigtigt at denne frygt ikke afholder nogen rimelig sag fra at blive ført. Første og afgørende led i bestræbelsen herfor vil derfor være at redegøre omhyggeligt for den realistiske omkostningsrisiko med et skriftligt prisoverslag inden der opstår nogen salærrisiko.

ad. 7 og 8

Disse bestemmelser om administration af området og etablering af teknologiske hjælpemidler er de mindste bearbejdede dele af forslaget, også fordi det forudsætter kendskab til fagområder, som ligger fjernt fra retshjælpsarbejdet.

Disse bestemmelser kræver derfor yderligere analyse og bearbejdelse med inddragelse af relevante parter.

ad. 9

Umiddelbart må oplægget under de nuværende økonomiske rammer gå på, at Retshjælpuljen fastsættes til summen af den nuværende med tillæg af forbruget til offentlig retshjælp til advokat, i alt ca. 30 mio. med tillæg for den sparede nuværende administration i Civilstyrelsen. Men selv indenfor disse økonomiske rammer er det min bestemte antagelse, at der vil kunne komme meget mere retshjælp til mange flere, først og fremmest fordi alle midlerne går til at etablere rammer for det egentlige retshjælpsarbejde, der leveres af frivillige studerende, der yder indsatsen alene for læringens skyld.

Jeg tror at det er realistisk, at det foreslåede vil kunne etableres for dette beløb. Det er dog selvsagt oplagt, at der nemt kunne bruges mange flere midler til at forbedre ordningen. Og forbedringer skal der til, hvis der skal være reelt dækning for den politiske målsætning om at alle skal have adgang til retshjælp og acces til domstolene. Der må derfor arbejdes med mulige yderligere finansieringskilder – offentlige som private.

oo0oo

Overvejelser om ændringer i andre love og forskrifter

Der skal efter indstilling kunne beskikkes advokat til børn/forældre i forbindelse med børnesagers behandling ved Statsforvaltningen, eventuelt direkte af Statsforvaltningen.

Retshjælpsforsikringerne skal – gerne efter generelle retningslinjer - betale tilskud til Retshjælpuljen/Retshjælpskontorerne, når disse behandler sager omfattet af forsikringen (mindst svarende til den andel de efter de nugældende regler burde betale til offentlig retshjælp på trin 2 og trin 3)

Retshjælpskontorers mulige modtagelse af omkostninger i småsager indskrives i retsplejeloven (og muligvis i erstatningsansvarsloven for så vidt angår omkostninger til opgørelse af personskadekrav).

oo0oo

Silkeborg, den 20. januar 2017

Ole Dueholm, advokat